Poštnina plačana v gotovini.

GORENJSKI GLAS

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV KRANJ

Leto IV. Št. 33 | Kranj, 16. avgusta 1951 | Cena din 5·—

Kako je z izpolnjevanjem plana investicijskih gradenj v Kranju

Vsa naše mesta, še posebno pa industrijske središča, so se po vojni povečala po številu prebivalstva in po številu novih industrijskih objektov. Prav zato so nastale večje potrebe po stanovanjskih prostorih, raznih komunalnih napravah, kulturnih ustanovah itd.

Da kolikor toliko ugodijo novim potrebam, so v Kranju planirali za letos 52 različnih gradenj. Po dolgem času so jim v Ljubljani investicijski proračun odobrili. A zgodilo se je kakor lani — 14 dni kasneje je prišel nov, neljub odlok: proračun so znižali. Kljub temu in kljub porastu cen za gradbeni material, so v Kranju pričeli z delom. Nekaj denarja so si prihranili od lani, pri gradnji pa jim pomaga tudi krajevni samoprispevek 1,800.000 din, za katega so se zbori volivcev že odločili. Doslej je MLO zgradil letni kino v Straheči dolini, ki stane s projektorji vred nad 2 milijona dinarjev. Novi kino, ki je bil zgrajen v poldrugem mesecu, pomeni veliko pridobitev, saj so že do sedaj imeli v njem več prometa, kakor je stala gradnja. Kažejo da bodo že letos z dobičkom kriti vsi stroški.

Dogradili so tudi avtomobilske garaže. Da bi zmanjšali aministrativne stroške, so združili Avtoprevozništvo in Avtomehanično delavnico v eno podjetje. S tako prihranjenim denarjem bodo že v nekaj letih krili stroške pri gradnji avtomobilske garaže. Istemu podjetju so pridružili tudi Konjsko prevozništvo, adaptirali so hlev in dokupili nekaj konj. Tako jim ne bo treba več najemati privatnih voznikov za odvažanje odpadkov in smeti; s temi konji pa bodo opravljali tudi razne druge prevoze na krajših relacijah. Za zmanjšanje stanovanjske stiske v Kranju so dosedaj zelo malo skrbeli. Začeli so graditi — bolj kot poskus — dve montažni hišici. Prvi manjka še 100 m cevi za vodovod, zaradi česar še ne služi svojemu namenu. Precej več kakor v rešitev stanovanjske stiske pa so vložili truda v napeljavo vodovoda v Stražišču. Vse potrebne naprave bi bile že letos lahko gotove, če bi MLO lahko dvignil pri Narodni banki potrebno posojilo. Ne dobi ga. Da je vodovod nujno potreben, ni dvoma, saj prebivalci 800 hiš še vedno uporabljajo deževnico. Novi vodovod je namenjen tudi vasem v okolici mesta. Brez pitne vode je sedaj nad 5000 ljudi. Velika ovira pri gradnji vodovoda je pomanjkanje cevi. Republiška planska komisija je Kranju sicer lani nakazala 700 m cevi, toda te ležijo že eno leto neizkoriščene, ker jih je premalo. (Potrebovali bi jih 3000 metrov.)

Po lanskem proračunu bi stala gradnja vodovoda 21 milijonov dinarjev. Že odobreni kredit so kasneje v Ljubljani znižali na 10 milijonov, kasneje se je podražil še gradbeni material. Denarja je torej odločno premalo, česar pa pri republiškem štabu za komunalne gradnje niti pri investicijski banki ne upoštevajo. Zdi se, da se bodo člani Ljudske inšpekcije še dolgo pritoževali nad oskrbo nekaterih predelov mesta in okolice z nezdravo vodo.

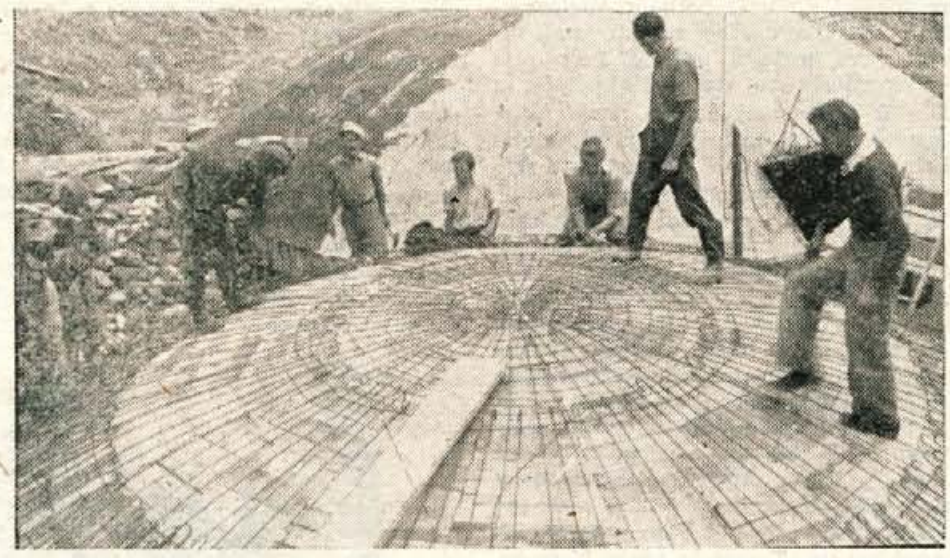

V Stražišču so pred dobrim mesecem zgotovili dva nova vodna rezervoarja

Za letos imajo v načrtu še več manjših gradenj, predvsem temeljito popravilo mostov čez Kokro. Med okupacijo jih ni nihče popravljal in tudi kasneje so posvečali temu premalo skrbi. Sedaj pripravljajo potrebni les in drugo gradivo, s katerim nameravajo tlakovati tudi del ceste, ki vodi na kolodvor.

Pri olepšavi mesta pomaga s potrebnimi načrti arhitekt Marijan Šorli. Prvo delo, ki so se ga lotili, je ureditev Prešernovega gaja. Menda bo urejen spomladi 1952. Delavci mestnega gradbenega podjetja bodo po končanih delih v gaju začeli urejati Prešernov muzej in končno fasado Prešernovega gledališča ter trg pred njim, kjer bo stal Prešernov spomenik. Osnutek za Prešernov trg je že izdelan.

Vračam se k stanovanjski stiski. V Kranju bi lahko kmalu odpravili pomanjkanje stanovanj, saj ne manjka interesentov za gradnjo lastnih stanovanjskih hiš. Vendar morajo biti tudi tu težave. MLO nima svoje lastne zemlje, da bi jo dal prosilcem. Postopek pri prepisu zemljišč pa se navadno vleče več mesecev in tudi več let. Težave pač dela tudi pomanjkanje komunalnih naprav.

„Sava“ in „Iskra“ spel med prvimi v 6-mesečnem tekmovanju za 10-letnico JA

Tekmovanje v počastitev 10-letnice JA je po drugem mesecu tekmovanja pokazalo še večjo razgibanost v vseh delovnih kolektivih kranjskih tovarn in podjetij. Z vidnim uspehom posegajo vanj tudi mnogi novi kolektivi, ki prej niso bili dovolj razgibani. Tako n. pr.: LIP, Tiskanina, Puškarna itd. V juniju sta bili najboljši v Sloveniji tovarna „Sava“ in „Iskra“, njuna borbenost pa tudi v juliju ni popustila, temveč se je še povečala. Resno računajo z nevarnimi tekmeci in si skušajo že v začetkih tekmovanja zagotoviti prednost. Vsaj tako se nam zdi, ko beremo njihova poročila in vidimo njihove uspehe.

BORBENOST V „ISKRI“ NE POPUŠČA KLJUB TEŽAVAM ZARADI NEKATERIH SUROVIN

Uvoz specialnih surovin iz inozemstva še vedno dela „Iskrovcem“ velike preglavice v proizvodnji. Ne rečemo, da jih ni, toda ni jih dovolj in redno. Kar dobe, takoj izkoristijo. Zastoj so imeli tudi v prejšnjem mesecu, še pravi, da so dosegli plan le 85%. Toda kljub temu poteka tekmovanje med 57 proizvodnimi brigadami naprej. Najboljše uspehe so dosegli v juliju ti-le:

Brigada Cotič Franca (kinooddelek) 123%, Bengalija Ivana (montaža) 115.73% in Renčelj Dušana 115%. Vse tri brigade so dosegle 100% kvaliteto. V ostalih tekmovalnih točkah pa so še posebno napredovali. Tako so imeli v juliju 14 množičnih predavanj, v 7 delavnicah so začeli z diskusijskimi večeri, priredili so 12 filmskih predstav po vaseh ter imeli dva kulturna večera.

V predvojaško vzgojo so vključili 526 mladincev. Tudi gasilski odred se v tovarni uspešno uveljavlja. Mladinci so zelo aktivni tudi v fizkulturi. Nad 300 jih marljivo vadi v lahkoatletiki, medtem ko so drugi vse bolj navdušeni za odbojko, namizni tenis in nogomet. Nad 100 dijakov njihove industrijske šole je 6 tednov prostovoljno delalo, da so na prostoru za šolskim poslopjem zgradili moderno nogometno igrišče. Delovni kolektiv pa je dal 2240 ur prostovoljnega dela in sicer so delali moderno zaklonišče poleg tovarne.

„SAVA“ IZPOLNILA LETNI PROIZVODNI PLAN

S pomočjo tekmovanja so v „Savi“ 31. julija izpolnili letni proizvodni plan in sicer po količini 102.58% in po vrednosti 104.25%. Uspehi so tem bolj pomembni, ker je delalo precej manj delavcev, kakor je predvideval načrt. S strokovno in politično vzgojo so namreč povsem odpravili izostanke in okrepili delovno zavest pri vseh članih kolektiva.

S prostovoljnim delom pa so delavci in uslužbenci obnovili v 1776 urah zgodovinski spomenik — partizansko tehniko na Martinj vrhu, nad 1000 ur so delali na svoji ekonomiji v Hrašah, čistili tovarniško dvorišče ter prevažali les za hipodrom v Kranju. Lepe uspehe so imeli tudi pri kulturno-prosvetnem delu, saj je njihovo društvo „Rudolf Mede“ priredilo več internih in javnih nastopov. Delo, ki ga predvidevajo druge tekmovalne točke, tudi dobro uspeva. Napredujejo v izvenarmadni vzgoji, fizkulturi, gasilstvu itd.

Najzaslužnejši člani delovnega kolektiva „Iskre“ v Kranju. Med njimi (označen s križcem) je tovariš Cotič Franc, najboljši brigadir v tovarni.

Delovne zadruge razbremenjene dolgov

Država vseskozi podpira delovne zadruge z ugodnimi krediti, pomaga jim z gradbenim materialom, umetnimi gnojili in stroji, pri odkupih jim nudi večje ugodnosti kakor privatnim kmetom in celo pri prodaji njihovih pridelkov na prostem trgu. Vse to zato, ker so kmečke delovne zadruge tiste postojanke na naši vasi, s katerimi dvigamo kmetijsko proizvodnjo na višjo in naprednejšo stopnjo, s katerimi hočemo to proizvodnjo povečati do skrajnih možnosti, ki jih dopuščajo naravni pogoji in tehnične možnosti; obenem pa z njimi odpravljamo na vasi izkoriščevanje človeka po človeku in pripravljamo delovnemu kmetu boljše in kulturnejše življenje.

Z novo uredbo, ki je izšla te dni, so kmečke delovne zadruge oproščene vseh dolgov, ki so jim nastali z investicijsko graditvijo, t. j. z graditvijo gospodarskih poslopij, z melioracijami zemljišč, z nabavo strojev ter s pripravo nasadov, ki dajejo pridelek mnogo let. — To so, kakor vidimo, dela, ki jih zadruge izvajajo za okrepitev svojega gospodarstva in dvig proizvodnje ter nimajo od njih koristi samo zadružniki, temveč tudi skupnost.

Zadruge so za svoje investicije v veliki meri najemale kredite, v precejšnji meri pa jim je, zlasti od lani, država dajala finančno pomoč iz proračunskih sredstev; nekaj — približno četrtino sredstev pa so prispevale same. Z majhnimi izjemami so naše zadruge najete kredite v redu odplačevale. Z oprostitvijo pa so rešene velikega bremena. Že sami objekti, ki so jih zgradile, so povečali njihovo gospodarsko zmogljivost in dohodke, finančna sredstva, ki bi jih morale vrniti kot odplačilo za kredite, pa bodo sedaj lahko uporabile za svojo nadaljnjo gospodarsko graditev in tudi za dvig življenjske ravni svojih članov. Plačevale bodo edino amortizacijske zneske za objekte, na katerih so jim bili dolgovi odpisani. Plačevanje amortizacije na zgradbe, kmetijske stroje itd., pa je itak določeno v zadružnih pravilih. Za omenjene objekte bodo zadruge plačevale amortizacijo sicer s skladom za mehanizacijo, toda skladi bodo uporabili te zneske za nadaljnje investicije v zadrugah. To se pravi, da se tudi amortizacija vrača zadrugam z izplačilom preko skladov pa je dano le zagotovilo, da bodo ti zneski pravilno uporabljeni. Pripomniti pa je treba pri tem, da naše zadruge niso niti izkoriščale celotne pomoči, ki jim jo je nudila država. Tako je lani ostalo po krivdi zadrug neizkoriščenih samo investicijskih kreditov za 101.5 milijonov dinarjev, od česar odpade na gradbena dela 65 milijonov, kar bi lahko dalo 120 milijonov vrednosti novih, za zadruge prepotrebnih objektov. Z oprostitvijo zadrug omenjenih dolgov se bo nedvomno še povečala razlika med dohodki zadružnikov in privatnih kmetov in seveda tudi razlika med njihovo življensko ravnjo.

Pred svetovnim prvenstvom v padalnih skokih

V Lescah in na Bledu se vneto pripravljajo na dogodke, ki bodo pomembni ne le za našo državo, ampak tudi za ves svet. Od 16. do 20. avgusta bo tam prvo svetovno prvenstvo v padalskih skokih. Da se to tekmovanje vrši pri nas, gre zahvala našim

padalcem, ki so v zadnjih letih dosegli v tej panogi športa najboljše uspehe od vseh držav na svetu. Naše uspehe zanika le SZ, ki je hotela tudi, da bi se prvenstvo vršilo pri njih ali vsaj na terenu vzhodnih držav, ki so pod njenim vplivom. Njen predlog je pogorel in tako bomo imeli v dneh od 16. do 20. v Lescah in na Bledu priložnost gledati najboljše padalce na svetu.

PUTNIK KRANJ SPREJEMA PRIJAVE ZA PADALSKI TEDEN 19. VIII. 1951 NA BLEDU. Vožnja sem in tja Din 50.—

V zadnjih dneh po svetu

MED KOREJO IN JAPONSKO

Izbrati primerno temo za današnji tedenski pregled ni lahka stvar. Kje začeti, ali s Korejo ali s Švernikovim odgovorom na Trumanovo pismo? To sicer ni vprašanje, kjer gre za „biti ali ne biti". Morda pa smo v Perziji bližje konkretnemu rezultatu. Zakaj bi potem ne začeli kar s Perzijo, saj so dogodki v Perziji močno odjeknili še v neki drugi muslimanski deželi — Egiptu. Navadili smo se, da gledamo na dogodke z naše regionalne ali vsaj evropske perspektive. Ta metoda je upravičena, kadar gre za dogodke v naši bližini. Za Korejo, s katero bomo začeli naš pregled, pa ne velja popolnoma.

Koreja je svetovni problem. Problem miru ali vojne. Zdaj bi sicer lahko kdo ugovarjal, češ Koreja je po važnosti že na drugem mestu, saj ni več v ospredju zanimanja. Težišče pozornosti se resda že premika drugam. V momentu, ko so se v Kremlju odločili za sodelovanje pri sestavljanju mirovne pogodbe z Japonsko je postalo jasno, da bo zdaj Japonska tisti katalizator, okoli katerega se bodo nakopičila vsa nasprotja.

Korejska avantura, ki so jo sprožili lani Sovjeti, je brez dvoma opozorila Američane na sovjetske načrte na Daljnem vzhodu. Toda korejsko vprašanje še ni rešeno. Čeprav gre zaenkrat le za rešitev nekaterih vojaških vprašanj, za ustavitev sovražnosti in določitev demarkacijske črte, pa se reševanje teh vprašanj tako počasi odvija, da je vedno več ljudi, ki dvomijo močno v to, da bi bilo iz te moke že v bližnjih tednih kaj kruha. Generalni sekretar Združenih narodov Trygve Lie je sicer nedavno izjavil, da upa, da bo pogodba o premirju gotova že do jeseni, do zasedanja Generalne skupščine v Parizu. Toda Trygue Lie ne sme že zaradi svojega položaja dajati pesimističnih izjav, s tem bi namreč stvari več škodil kot pa koristil. Trdovratnost, s katero nastopajo severnokorejski in kitajski delegati, govori vse prej kot o miroljubnosti namenov „severnih".

Ali bo sodelovanje sovjetskega delegata Gromika na konferenci za sklenitev mirovne pogodbe z Japonsko delovalo razbremenilno in potisnilo korejski vozel vstran ali pa bodo skušali Sovjeti manevrirati v širokih vodah Daljnega vzhoda, to je zdaj vprašanje, na katerega je še težko odgovoriti. Sovjetska vlada ima namreč svoje stališče, kakšna naj bi bila imenovana mirovna pogodba. Sicer to ni nič nenavadnega, saj imajo tudi manjše države, kot n. pr. Birma, svoje stališče. Sovjeti so sicer skočili v vojno proti Japonski šele v zadnjem trenutku, ko se je Japonska že rušila pod udarci ameriških bombnikov, toda za to se v Kremlju ne zmenijo.

Oficielna sovjetska propaganda trdi, da je udar Rdeče armade na Mandžurijo odločilno vplival na zlom Japonske. Sovjeti se zavedajo, da na konferenci v San Franciscu ne bodo mogli igrati takšne vloge kot pa pred šestimi leti v Potsdamu, ko so imeli v rokah še vse karte. Zavedajo se, da bodo skušali Američani polagoma oborožiti Japonsko in se tako kompenzirati za zgubo v Nemčiji. Kjerkoli pa sami ne bodo imeli zadostnih argumentov pa bodo rinili v ospredje Mao Tse Tungovo Kitajsko. Ni še znano kdo bo zastopal kitajske interese. To je brez dvoma zelo delikatno vprašanje. Amerika tira v ospredje Čangkajška, Rudi pa svojo figuro. Sicer je vprašanje ali je Mao Tse Tung figura Moskve. Toda v zunanje političnih potezah se Moskva in Peking spopolnjujeta in podpirata. V japonskem vprašanju pa imata brez dvoma skoraj enake poglede.

NAFTA ŠE VEDNO JABOLKO SPORA

Kje bomo prej dosegli sporazum, v Teheranu ali na Koreji? Kdo bi znal na to vprašanje odgovoriti, bi gotovo veljal za jasnovidca. Samo ugibamo lahko. Sicer je zdaj več znakov, da smo v Perziji bliže sporazumu. Perzijski finančni minister je zadnjič potožil, da se državne finance sušijo in da je finančni položaj države slab. Dohodki nafte so izostali, zato vlada ne more nadaljevati že začetih del.

Perzija je v tem pogledu kaj podobna raznim južnoameriškim republikam, ki večinoma žive od prodaje enega ali dveh predmetov. Tak razvoj je marsikdo lahko že vnaprej predvideval, saj je bilo jasno, da se Perzija ni mogla brez zunanje podpore spustiti v odprto borbo z Angloameriško petrolejsko družbo, za katro stoji takorekoč ves angleški imperij. Perzija je sicer izkoriščala svoj zemljepisni položaj in vlekla iz njega svoj kapital. Toda to je bila nevarna igra, ki bi Perzajo lahko pripeljala na rob propada. Perzija ima zelo krvave skušnje s Sovjeti. Ni veliko manjkalo, pa bi Sovjeti pred leti kar pogoltnili Azerbejdžan, najsevernejšo perzijsko pokrajino. Le energičnemu posredovanju ZN, predvsem Amerike, se ima Perzija zahvaliti, če se še drži skupaj. Vsa novejša perzijska zgodovina je bila v znamenju obrambe pred „severnim medvedom". Ne trdimo preveč, če vztrajamo pri tem, da so se težave perzijske vlade z Angleži pretiravale in napihovale. Zdi se — in za to je več znakov — da bo Angliji uspelo rešiti v Perziji v bistvu vse in da Anglija v Orientu ne bo utrpela diplomatskega ali pa moralnega poraza. To pa je zanjo bistveno, saj je nafta tudi še kje drugje, ne samo v Perziji. Nacionalizacija petrolejske industrije je sicer dejstvo, zaradi katerega se ne splača točiti krokodilovih solz, toda oblika ni v tem primeru važna, če se da kapital rešiti drugače.

Dogodki v Perziji so sicer močno odjeknili v deželah Srednjega vzhoda, nekje bolj drugje manj, pač odvisno od stopnje neodvisnosti tiste dežele. V Egiptu je bilo n. pr. več razburjenja kot pa v Iraku, ki je še na slabih nogah. Tudi v Saudijski Arabiji so nekaj časa, ko je bila kampanja za nacionalizacijo perzijske nafte v zenitu, pomišljali na podoben korak, pa so hitro utihnili, ko so spoznali, da je še prezgodaj in da bi od tega ukrepa ne imeli nobene koristi. Prav te dni je v Londonu predstavnik Saudijske Arabije princ Teisal. Seveda ne bo mogel vreči kart na mizo. Njegova dežela je šele začela živeti, poleg tega leži popolnoma v sferi angloameriške politike tako, da tu ni možno izkoriščati nasprotij. Skoraj bi lahko rekli, da voda na Srednjem vzhodu ni tako vrela kot se je to zdelo še pred kratkim.

V FRANCIJI NIČ NOVEGA

Ta obrabljena fraza se sicer uporablja vselej, kadar je človek v zadregi kako bi pojasnil neko stvar, pa ne najde primernega izraza. Nova vlada se od prejšnje ne loči bistveno, le da pomeni še mal korak na desno. V njej namreč ne sodelujejo socialisti, pač pa bo nova vlada zdaj odvisna od njihove podpore v parlamentu. Poznavalci ji ne prerokujejo dolgega življenja. Toda to je že v tradiciji Francije. V tem pogledu si lahko Francija in Italija kar podasta roki. Ta nestabilnost, ki je kakor barometer ob spreminjajočem se aprilskem vremenu, pa ni v interesu Francije in lahko rečemo niti Zapadne Evrope. Vendar trdijo objektivni viri, da stoji francosko gospodarstvo zdaj boljše kot pa pred vojno.

TISKANINA izdeluje danes nad 30 izdelkov z več kot 2000 vzorci

O „Tiskanini" smo že večkrat pisali. Včasih so bile to dobre vesti, včasih pa tudi slabe. Menimo, da je bilo to prav in koristno, kajti tovarna dosega danes kljub pomanjkanju vseh potrebnih surovin in delovne sile večje uspehe kot prej, čeprav ne moremo trditi, da je to le zasluga kritike, ker bi dali s tem vse ostalo preveč v nič. Ugotoviti moramo le, da je v „Tiskanini" z vsakim letom bolj razgibano življenje in delo oplojeno z vedno večjimi izkušnjami. Komaj 2000 delavcev in delavk opravi danes prav tolikšno delo kot prej skoraj 3000! Izvršeni plani so vedno bolj zadovoljivi. Letošnji polletni plan so kljub zaprekam, potem ko je prišel ameriški bombaž, izpolnili 97,8%! Pred tem jim je manjkalo nič manj kot 91 ton in to nadoknaditi niso mačje solze. Vzemimo le še to, da primanjkuje delovne sile po vseh obratih tako, da manjka samo v predilnici 50 delavk.

V drugem polletju je stanje boljše. Surovine so si zagotovili, delovni elan povečali. Julijski osnovni plan so izpolnili skoraj 100%, operativnega pa 105%. Pravijo, da ima pri tem velik delež njihov delavski svet, ki je zelo delaven in napreden. Pri delu mu je pomagalo delavstvo, zato je lahko vse sklepe izvedel vedno z revolucionarno doslednostjo. Ne moremo zamolčati tudi herojev dela, ki jih ima ta kolektiv danes že 33 in velikega števila udarnikov, od katerih so Varl Marija 26-kratna udarnica, Šter Ivana 25-kratna, Križaj Kristina 25-kratna, Podbovšek Marija 21-kratna udarnica itd. Število udarnikov je z vsakim letom večje; leta 1949 je bilo proglašenih 629 udarnikov, a lani že 1476, letos pa že 797 udarnikov. To je nov obraz socialističnega človeka, ki v Tiskanini raste in premaguje vse zapreke in težave, da izpolni postavljeni letni plan, ki mu prinaša boljše in lepše življenje.

In še nekaj bi skoraj pozabili. O tem smo mislili pisati obširno, a ker bi bilo preveč, bomo skušali povedati vsaj v kratkem. V Tiskanini so namreč pravilno ocenili velik pomen nove trgovine in prvi sklicali kupce iz vse Jugoslavije na konferenco, na kateri so jim predložili nad 30 izdelkov z več kot 2000 vzorci. Tako bo le najbolj iskano blago imelo prednost. Tudi v kvaliteti so letos zelo napredovali. Lani so imeli 0,54% defektnega blaga, letos pa so to številko znižali že na 0,34%. Čim več najboljšega blaga našim delovnim ljudem je njihova parola, in vse kaže, da bodo imeli gotov uspeh.

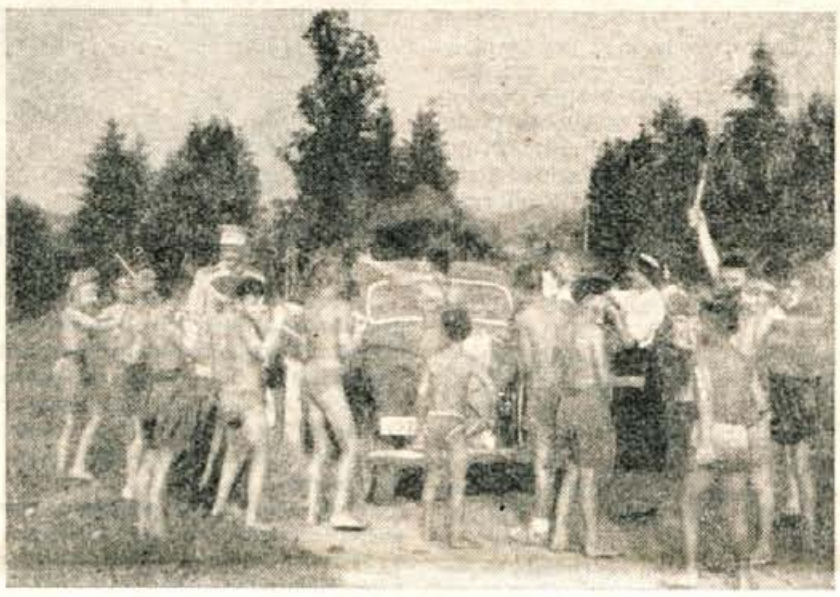

V treh tednih taborenja v Hotavljah si je 60 kranjskih pionirjev, ki so se v torek vrnili domov, nabralo na koše lepih spominov. — Poznate te Indijance? Zajeli so podpolkovnika Miniča, komandanta vojaške edinice iz Kranja.

DOGODKI DOMA

V ladjedelnici „Tretji maj" v Reki je bila izročena prometu šesta ladja iz serije vodonosilcev. Kmalu bosta v prometu še dve taki ladji na motorni pogon, vsaka s 300 tonami nosilnosti.

Koncem avgusta odide Ansambel ljudskih iger in plesov iz Srbije v inozemstvo, kjer bo posetil večja mesta v Veliki Britaniji, Belgiji in Holandiji. Prvič bodo nastopili v začetku septembra v Veliki Britaniji.

Izvoz premoga iz Slovenije bo letos 6 do 7 krat večji kot lani. Pred kratkim je bila sklenjena pogodba o povečanem izvozu premoga iz Trbovelj in Zagorja v Zahodno Nemčijo.

Luka Kardeljevo, ki leži ob izlivu Neretve v Jadransko morje in bo končna postaja velike normalnotirne železnice Šamac—Sarajevo—Kardeljevo, je te dni dobila lastno elektrarno in vodovod.

Nad 16 milijonov dinarjev so že dobile KDZ vukovarskega okraja za prodano povrtnino. Samo zadruga „Josip Cazi" v Vukovaru je dobila za pridelke tri in pol milijona dinarjev. Od tega so dva milijona razdelili med zadružnike, ostanek pa so vložili v banko.

KDZ v Makedoniji so dobile za prodane pridelke 32 novih traktorjev. Letos so prejele nad 32 milijonov deviznih dinarjev, za katere bodo kupile v inozemstvu poleg traktorjev še druge kmetijske stroje in si tako zagotovile večji hektarski donos.

Pred dnevi so v Rankovičevem dogradili bolnico, ki je stala 10 milijonov dinarjev. Bolnica z otroškim, kirurškim, ginekološkim in internim oddelkom ima 200 postelj.

Motorna ladja „Slovenija" je pripeljala iz Amerike 4.900 ton masti in 200 ton surovega masla, ki nam ga je poslala organizacija CARE. Poleg tega še 1.510 ton raznega kovinskega materiala ter 370 zabojev streptomicyna in penecilina.

V hrvaških okrevališčih je doslej letovalo že 21.000 hrvaških otrok in otrok iz drugih republik. Računajo, da bo do konca sezone izkoristilo tu počitnice še okoli 20.000 najmlajših iz naše države.

Na državnem posestvu v Marenbergu so letos pridelali na 1 ha orne zemlje okoli 1600 kg pšenice, 1800 kg rži, 1400 kg ječmena in 1500 kg ovsa. Privatniki pa imajo na enaki površini povprečno za 400—800 kg manjši hektarski donos.

Rojstno hišo dr. Fr. Prešerna na Vrbi, dvorišče, vrt in ves inventar je zavaroval predsednik Sveta za kulturo in prosveto LRS, tako da je vse proglasil za kulturni spomenik. Istočasno je proglašena tudi Cankarjeva rojstna hiša na Vrhniki za slovenski kulturni spomenik.

TUDI DRUGOD IMAJO PRI TEKMOVANJU USPEHE

V „Inteksu" tekmuje 17 delovnih brigad. V tkalnici je najboljša Uraničeva brigada, ki dosega dnevno normo 108,3%, v predilnici pa brigada Roblekove Francke s 110,17%. Julijski plan so izpolnili po vrednosti 107,7%. V **LIP** so dosegli pri poseku najlepše uspehe. Mesečni plan so izpolnili po količini 112%, po asortimentu pa 110%. Slabše gre pri spravljanju in prevozu lesa, medtem ko je oddaja dosežena 100%. V **Puškarni** Kranj so julijski proizvodni plan izpolnili s pomočjo tekmovanja 100%.

Gorenjski osat

VZTRAJNOST PA TAKA...

Upravnik Doma slepih v Šofji Loki je kremenit mož. Če se za nekaj odloči, ga zlepa ne boš premotil. Škoda le, da tudi takrat, kadar njegova odločitev ni najboljša trdovratno vztraja pri svojem.

Hečete dokaza? Škofjeločani bentijo, ker slepci, ki jih spremljajo zdravi uslužbenci Doma, izpirajo preparirane prašičje ščetine nad Sipčo — priodnim kopališčem ob Sori, kamor zahajajo predvsem otroci. Bentijo odkrito. Celo prosili so že, naj bi čistili ščetine kje drugje ali pa vsaj dopoldne, ko na Sipci ni veliko kopalcev. Upravnik pa ne odjenja. Kraj, kjer naj izpirajo ščetine, je namreč on določil. Taka umazanija še zmerom plava po Sori proti otroškemu kopališču, veter pa prinaša tja neprijeten vonj po klorovem apnu...

Čudno pa je, da se ne zmenijo za to na Svetu za ljudsko zdravstvo ali pa tisti, ki se trudijo, da bi v Škofji Loki spet poživeli tujski promet!

VEČ ČLOVEČNOSTI

Za vse invalide in mislim da tudi za slepe velja, da imajo pri vožnji zagotovljene sedeže ali vsaj prednost, da pridejo do njih. V Škofji Loki pa sprevodnik, uslužben pri avtobusu, ki prevaža potnike na kolodvor ali v mesto, tega ne upošteva.

Prejšnji teden sem moral na zdravniški pregled v Ljubljano. Ker sem popolnoma slep, me je spremljala sorodnica. S sprevodnikom ta se dogovorila, da me bo vzel spredaj v avtobus. S spremljevalko sva zato potrpežljivo čakala pri prednjih vratih, da razdeli vozne listke vsem tistim, ki so čakali, kakor zahteva red, pri zadnjih vratih. Avtobus s eje polnil in končno napolnil. Ko bi morala priti midva na vrsto, pa naju je na kratko odslovil: „Ni več prostora. Počakajta na drugi avtobus." Slišal sem zgražanje potnikov v avtobusu, slišal pa tudi, kako je motor močneje zabrnel in je sprevodnik zaloputnil z vrati. Upanje, da se naju bo usmilil, je šlo po vodi. Priznam, da me je sprevodnikova nevljudnost močno prizadela. Vendar, čeprav je bil krivičen do mene, mu ne želim da bi ga kdaj kaj podobnega doletelo. Svetujem mu pa, naj se poskuša vsaj za nekaj minut vživeti vame, ki sem ne le slep ampak tudi bolan, in mislim, da se bo svojega ravnanja sramoval.

Slepec iz Škofje Loke

Prešernovo gledališče pred novo sezono

V našem Prešernovem gledališču bodo začeli 1. septembra redno vaditi za novo sezono. Novi repertoar je umetniško vodstvo v glavnem že sestavilo. Opaziti je, da je letos močno spremenilo repertoarno politiko. Medtem ko se je lani oziralo predvsem na igralce in vsestransko izpopolnjevanje njihovega znanja, manj pa na želje in potrebe publike, mu gre letos za pritegnitev čim večjega števila gledalcev. Razumljivo je, da skromna tehnična zmogljivost odra, zelo slabo finančno stanje gledališča in številčna nepopolnost ansambla pri izbiri del niso odigrali ravno najmanjše vloge. Prav zaradi teh pomanjkljivosti za sedaj ni mogoče postaviti na kranjski oder del z velikimi zasedbami.

Novi repertoar obsega 10 ali 11 del. Med temi sta dve slovenski klasični drami, šest novih prevodov iz svetovne dramatike in ena ali dve domači noviteti.

Za otvoritev bodo pripravili Finžgarjeveza „Divjega lovca", tako počastili avtorjev jubilej — saj jubilejno leto še traja, in kar je za gledališče ogromnega pomena — ob uprizoritvi te ljudske igre, ki jo štejemo med slovenske klasične drame, bo publika napolnila dvorano!

Še pred premiero „Divjega lovca" bo ansambel začel študirati Shakespeareove „Vesele Windsorke". To delo je pisano pretežno v prozi in je edino te vrste izpod avtorjevega peresa, ki čvrsto temelji v tedanjem času in družbi.

Tretje delo bo vzeto iz sodobnega jugoslovanskega repertoarja. Morda bo to novo slovensko odrsko delo, ki bo doživelo v Prešernovem gledališču krstno predstavo... Avtorja in naslova umetniško vodstvo za sedaj še ne izda. Če krstne predstave ne bo, bodo naštudirali eno izmed sodobnih jugoslovanskih del.

Do konca letošnjega leta bosta poleg omenjenih še dve premieri: Dumasa „Dama s kamelijami" in Cankarjev „Jakob Ruda". „Damo s kamelijami", ob kateri so se v II. polovici 19. stoletja poizkusile v svetu vse igralke večjega formata, namerava dati gledališče bolj kot posebnost, ki jo sedaj le redko kje še zagledaš na odru. Marsikoga utegne jokavost v nekaterih prizorih odbiti, vendar le za kratek čas, kajti v drami je dovolj prisrčne čustvenosti, ki tudi sodobnega gledalca lahko močno pritegne.

Cankarjev, sorazmerno malo upoštevani „Jakob Ruda" bo zadnje delo, uprizorjeno še 1951. leta. To mladostno Cankarjevo delo, v katerem je čutiti Ibsenov vpliv, je dramatično prav tako krepko kakor njegove tri najbolj znane drame, obenem lahko razumljivo in, kar je važno: ob sedanji umetniški zmogljivosti bo ansambel prav s tem delom najlaže in najbolj dostojno predstavil Cankarja.

Za Silvestrovo predvidevajo premiero Pristleyeve konverzacijske igre „Od raja pa do danes". (To delo je dajalo lani gledališče na Reki z velikim uspehom.) Avtor je dal delu dokaj zgovoren podnaslov „Tri dejanja na temo ljubezni in zakona". Po oblikovni plati je igra nekaj novega, nekaj svojskega, kar si Pristley sploh rad privošči. Na odru nastopajo istočasno trije ljubezenski in zakonski pari. Zgodbice, ki jih pripoveduje avtor v dialogih z velikim šarmom, so običajna, živa in pristna slika življenja, da redkokateri gledalec ni doživel vsaj ene izmed njih. Gledalec pa dobi vpogled tudi v zakulisno življenje na odru, kar je zanimivost zase.

Poleg „Veselih Windsork" bo V. Hugoja „Ruy Blas" drugo največje delo na letošnjem repertoarju Prešernovega gledališča. Pri nas je „Ruy Blas" kaj malo znan. Ljubljanska Drama ga je menda prvič, prav gotovo pa zadnjič, uprizorila leta 1911. ali 1912. Zaradi zelo slabega prevoda je delo izgubilo svojo vrednost. Je to edino odrsko delo V. Hugoja, ki je ostalo živo. Čeprav tudi „Ruy Blasu" ne manjka romantičnosti, velikih strasti, čuvstvenih in fantastičnih zapletljajev, v njem vendar ni plitvosti in prisiljene zveriženosti, ki jo zasledimo v vseh drugih Hugojevih stvaritvah te vrste. Ker je postavil avtor dejanje v Španijo, je dana tudi možnost slikovitega in barvitega gledališkega upodabljanja, kar na gledalca nedvomno dobro učinkuje. Pripomnim naj še, da bo ansambel naštudiral delo v novem, dobrem prevodu.

Po dobrih izkušnjah s „Pepelko" se bodo letos lotili ene izmed pravljic iz „Tisoč in ene noči". Verjetno bo to „Aladinova čarobna svetilka".

S sodobnega svetovnega repertoarja so si izbrali Carla Zuckmayerja „Hudičevega generala". Avtorja pozna naša gledališka publika po „Veselem vinogradu", uprizarjanem v letih 1930—1932 v ljubljanski Drami. „Veseli vinograd" je dvignil takrat po nepotrebnem precej prahu med gledališkimi kritiki. Avtor se namreč v tej prisrčni, naturalistični komediji posmehuje zlaganosti malomeščanske morale. Kritiki so očitali Zuckmayerju opolzkost in le dr. Bratko Kreft se je zavzel zanj v „Književnosti" ter dokazal, da je Zuckmayer v obravnavanju erotičnih problemov rad zelo odkrit, a nikoli ne pornograf.

V „Hudičevem generalu" si je avtor izbral povsem drugačno témo. Tu prikazuje Hitlerjevo Nemčijo, trenja med redno vojsko in gestapom in nakazuje zgodovinske in psihološke probleme, ki jih je rodil nacizem. Delo je odličen ideološki obračun s Hitlerjevim nacizmom, zlasti z njegovimi sopotniki. Avtorja najbolj zanima višja družba, zato ji posveča največ pozornosti. Kljub prikazovanju Hitlerjeve politike kot nekaj zgrešenega, kar sili Nemčijo v prepad, je Zuckmayer skušal s človeškim razumevanjem upodobiti vse zapeljance, celo tiste, ki so trdni v veri, da počnejo dobro, zganjali največje lopovščine. „Hudičev general" je risan z neverjetnim poznavanjem okolja in vzdušja v Nemčiji 1943. leta, čeprav je živel avtor od 1942. do 1945. leta v emigraciji. Delo je polno duhovitih dialogov, v katerih ga prekaša le Bernard Shaw, v ljubezenskih prizorih pa nežne poezije.

Predzadnja, ali morda zadnja premiera Prešernovega gledališča v novi sezoni pa bo B. Shawa „Spreornitev stotnika Brassbounda" iz cikla „Tri dame za puritance". Med vsemi socialnimi komedijami je Shaw to najbolj eksotčino pobarval. Angleške puritance je Shaw postavil to pot v Afriko in jih po svoji navadi z veliko duhovitostjo zironiziral.

Za konec sezone — če bo čas dopuščal — bodo naštudirali spet ljudsko igro in sicer Žižkovo dramatizacijo „Miklove Zale".

Vsa tuja dela na letošnjem repertoarju bodo na novo prevedena. Dela bo režirala po večini tov. Baranovičeva, upravnica in režiserka Prešernovega gledališča, režiser Hieng iz Ljubljane pa bo kot gost režiral Shakespeareove „Vesele Windsorke" in B. Shawa „Spreobrnitev stotnika Brassbounda in režiser Radojevič Pristleyevo igro „Od raja pa do danes", pravljico iz „Tisoč in ene noči" in sodobno jugoslovansko delo.

Želimo, da bi mlademu profesionalnemu odru kljub finačnim in tehničnim težavam uspelo dostojno izpolniti letošnje načrte.

Manj besedičenja in več dejanj

Le kratka doba nas loči od proslave 400-letnice slovenske knjige, zato je tembolj potrebno spregovoriti o institucijah, ki knjige hranijo in širijo med ljudstvo, ki našo Mestno knjižnico lahko mirno trdimo, da je v letih po osvoboditvi močno napredovala — tako glede števila knjig, še bolj pa v številu rednih obiskovalcev. Med temi je največ mladine, med odraslimi pa, kar je zlasti razveseljivo, največ delavcev. Ko je začela knjižnica sredi 1947. leta pod knjižničarjem Ludvikom Erjavcem redno poslovati, je imela le 1800 knjig, medtem ko jih ima sedaj že 8750. Samo v tem poletju jih je nabavil tov. Erjavec 1100. V letu 1948 si je izposodilo 4874 bralcev skupno 11.036 knjig, konec lanskega leta pa 15.044 bralcev 35.260 knjig.

Še bolj presenetljive so številke v letošnjem polletju. Knjižnico je do 1. julija obiskalo 11.927 ljudi, knjig pa je šlo v promet 27.729, kar pomeni, da si je vsak bralec že v prvem polletju izposodil po 2—3 knjige, torej toliko, kakor prejšnje čase v vsem letu.

Kakor v večini knjižnic po Sloveniji, tako so tudi bralci Kranja in okolice — v lestno knjižnico prihajajo namreč ljudje od Radovljice do Medvod in od Cerkelj do Tržiča — v letu 1950 posegali največ po sledečih pisateljih: domači: Jurčič (2430 bralcev), Milčinski (1870), Bevk (1340), M. Kranjec (1980), Ingolič (1170), J. Kozak (1060), Tavčar (1020), Prežihov (940), Cankar (910), Godina (860), Seliškar (740) in Kersnik (720), med tujimi pa si zlasti izposojajo dela Sienckiewicza (1230), Londona (1120), J. Verna (990), Dickensa (920), Nexöja (910), A. Tolstoja (840), L. N. Tolstoja (780), Čehova (610) in Gorkega (590). Močno povpraševanje je bilo tudi po delih Hamsena, M. Twaina, Defoeja, Uptona Sin-

(Konec na 4. strani)

Zanimivosti

Cortison, učinkovito zdravilo proti sklepnemu revmatizmu, si bo kmalu lahko vsakdo nabavil. Zdravilo, ki sta ga odkrila angleška znanstvenika, prvotno ni imelo praktične vrednosti. Znanstvenika sta porabila namreč za proizvodnjo Cortisona toliko govejega žolča, da bi si ga spričo visoke cene le redki lahko nabavili. Na havardski univerzi v Ameriki pa so pred nedavnim v laboratorijih odkrili sintetično snov, iz katere bo proizvodnja Cortisona zelo poceni. V Ameriki smatrajo sintetično pridobivanje Cortisona za eno največjih odkritij v zgodovini kemije.

Prvi Amerikanci — praindijci so prišli iz Azije čez Beringovo morsko ožino v Severno Ameriko. Nekoliko kasneje pa so se nekatere skupine naselile tudi v Južni Ameriki. Praindijci so prepotovali oba kontinenta in živeli predvsem od lova. Starosti teh najstarejših Amerikancev pa znanstveniki dolgo časa niso mogli ugotoviti. Šele jeseni 1926. leta so v bližini mesta Folson (severovzhodna Mexika) našli več kosov kamenitega lovskega orodja, starega okoli 10 tisoč let. Kasneje so v isti in drugih ameriških državah odkrili nove najdbe, ne le lovsko orodje, temveč tudi koščene igle, različne okraske, šotore iz živalskih kož itd. Precej kasneje pa so raziskovalci našli telesne ostanke praameriškega lovca. V New Mexiku, v Texasu, Floridi, Ohiu in drugod so odkrili dele okostja in lobanje. Največjega pomena pa je najdba lobanje v Tetexpanu, majhnem mestecu v bližini New Mexika. Lobanja je zelo podobna lobanji še živečih Indijancev. Atomska fizikalna preiskava je ugotovila, da je lobanja stara okoli 11.300 let, torej najstarejša arheološka izkopanina v Ameriki.

Ameriški znanstveniki so odkrili novo sredstvo proti malariji, ki je učinkovitejše od atebrina in kinina. Vbrizgati se mora zdravemu človeku in 28 gramov ga zadostuje za pet let. Zdravilo proizvajajo iz premoga.

Na svetovnem trgu so v prodaji planinski noži s kompasom v ročaju. Švicarji in Nemci izdelujejo svinčnike z miniaturno uro.

ZANE GREY

„Tam, kjer sonce zahaja ..."

Rock je precej razmišljal o tem, kar je slišal, posebno še, ker je bil sam v tem strokovnjak. Toda pred njegove notranje oči se je prikazoval spet in spet žalostni obraz Thee Prestonove. Nehote je povezal njeno potrtost, ki ji je legla na obraz, s trgovskimi posli njenega očeta. Pograbilo ga je strašno hrepenenje, da bi zvedel, kaj je zatemnilo njeno razpoloženje... in da bi razbrisal sence, ki groze njeni mladosti...

„Kaj pravzaprav misliš o Ashu Prestonu?" je hipoma vprašal, ko se je otresel svojih temnih misli.

„Prav to sem hotel vprašati jaz tebe!" mu je smeje odgovoril Winter. „Kakšen vtis je napravil nate ta fant?"

„Zdi se mi, da ima pest in oči v vsakem primeru na svojem mestu", mu je moral zatrditi Rock.

„Hm, pa me res veseli, da si v Texasu ostal pošten", je ves zadovoljen pokimal Sol. „Sploh pa Prestonovi niso nikakšni povprečneži, to si lahko opazil že na Thei, ali ne?"

Trueman je zamahnil z roko, češ, vsaka taka beseda je odveč.

„Seveda bi ti svetoval, da se paziš Asha, če že hočeš piti medico pri..."

„Le kako moreš govoriti tako in mešati to dekle s... Drugim ženskam se lahko prilizuješ in jim dvoriš, ampak njej..."

„Tako je še bolje, fant moj! Tudi jaz imam dekle res rad, seveda drugače kot ti..."

„Cuj, da ti ne pride na pamet, govoriti ji o mojih prejšnjih ljubeznih!"

„Še na misel mi ne pride. Bojim pa se, da bodo to poskrbeli drugi. Ženo Johna Dabbsa na primer sem že večkrat videl s Theo."

„Kaj naj ta ve o vsem tem?"

„Pozabljaš, da se je gospa Dabb nekoč pisala Emmy Wund!"

„Prokleto, na to pa niti pomislil nisem!"

Spet se je globoko zamislil. Winter ga je smehljaje opazoval in zdaj pa zdaj zamišljeno zmajal s svojo sivolaso glavo. Toda Rockova potrtost ni trajala dolgo.

„Vse to so čenče! Kar naj pripoveduje, kar hoče, ne bo me tako hitro strla... Le nekaj bi bilo slabo in bi uničilo vse moje sanje, še preden so se začele... Saj si lahko misliš, kaj!"

„Nič se ne boj: njeno srce je še prosto. Popolnoma zagotovo vem. Razen svoje družine in prav posebej Asha nima rada nikogar!"

„No, potem je vse v redu!" je dejal Rock in se dvignil. „Veš kaj, stari fant? Zdaj bom izginil za nekaj časa. Sam moram biti, da si bom sam s seboj na jasnem v tem, kaj naj začnem."

Takoj se je pognal na sončno cesto in zdirjal kot obsedem. Dokler je še tekel med hišami, ni niti opazil, kako je vroče. Ko pa je bil izven mesta, je brž poiskal senco v cedrovem gozdičku. Takoj je vrgel sombrero na tla in se zleknil na mehke, dišeče iglice.

Ah, kako mu je to dobro delo! Šele sedaj je opazil, kako premočen je bil, kako globoko je lovil sapo, kako so se mu tresle roke...

Toda počasi se je umiril. Ampak nikakor se še ni smel predati svojemu sanjarenju — ne, najprej je moral biti sam s seboj na čistem!

Vedno, kadar je Rocka kaj vznemirilo ali razburilo, je iskal miru v gozdni samoti. Mir, ki ga je zdaj obdajal, ga je objel z vso silo. Poslušal je brenčanje čebel, ki so hitele naložene z medom, po mehkem ozračuje poletnega dne. Pod trdim listjem bližnjega grmiča je zašumelo: zajček, radovedno mrdajoč z noskom, je zapustil svoj stan. Da, tu se je dalo prav lepo in čisto nemoteno razmišljati!

Le ena ovira mu doslej ni dovolila, da bi se vrnil v Warington, možnost namreč, da bi se srečal s šerifom Cassom Sewardom. Pravzaprav je bilo naravnost lahkomišljeno, celo nepremišljeno, da se je vendarle vrnil, ko ga vendar Cass lahko vsak čas zapre zaradi tistega streljanja takrat. No, ta nevarnost je zdaj srečno pri kraju! Zahvalil se je usodi, da je vendarle imel pogum in se vrnil, četudi tega še ni vedel, kajti...

Ne, saj drugače ne bi nikdar srečal te sivooke Thee Prestonove, ki je bila tako drugačna od drugih žensk, s katerimi je do zdaj imel opravka, ki jim je dvoril, v katere je bil zatreskan. Vsi srčni spomini so obledeli in nič več ni razmišljal o njih. Ona, le ona je bila deklica, o kateri je sanjal, po kateri je hrepenel vse svoje življenje. In zdaj — sanje postajajo resnica, — ona živi tu!

Samo po sebi se razume, da mora ostati v njeni bližini. Najbolj preprosto bi bilo, če poizkusi dobiti službo kovboja pri Gage Prestonu. In če tu ne bi šlo, bo že imel kak farmer ali živinorednik v bližini kakšno mesto za tako sijajnega jahača kot je Trueman Rock, ni hudič! No, in četudi to ne bi šlo, lahko sam začne s prekupčevanjem živine. Kapital ima in pravzaprav je zmeraj gojil željo da bi postal samostojen. Seveda se ne sme prenagliti, ker — kot se zdi po vsem, kar je povedal Sol — so se razmere tukaj popolnoma spremenile. Konkurenca je velika, posebno ker se tako razvija ovčjereja. Rock je imel zmeraj nekaj proti ovcam, kot vsak človek, ki ima opravka z govedo. Ne, vsekakor je bolje, če začne znova kot ubog kovboj, kot je začel pred leti. Svoj denar lahko naloži kje drugje...

Delavski svet v „Inteksu" skrbi za kvalitetne proizvode

Obračun proizvodnje za prvo polletje je pokazal, da je vloga delavskega sveta tovarne „Inteks" vse vidnejša. Tako so bili na zadnjem zasedanju, ki je bilo 7. avgusta, zabeleženi prav lepi uspehi. Stremljenje, da čimbolj znižajo polno lastno ceno, je v I. polletju rodilo uspeh: znižali so jo za 2 milijona 143.000 dinarjev. Ta prihranek so dosegli pri izdelanem materialu ter pri dobri manipulaciji z bombažem in bombažnimi odpadki. Veliko so prihranili na barvah in kemikalijah, kakor tudi s prebiranjem starih stročnic, ki jih ne pošiljajo nazaj v papirnico. Prihranek in znižanje polne lastne cene pa bi lahko še bolj dvignili, vendar je zaradi pomanjkanja surovin narasla obratovna režija in je bilo v obratih več zastojev. Prav zaradi tega je bil polletni plan v predilnici izpolnjen le 89.7%, v tkalnici 94.9% in v oplemenjevalnici 92.9%. Zaradi pomanjkanja surovin je bila v predilnici začasno ukinjena ena izmena, v vigogna predilnici pa so obloge na mikalnikih obrabljene, kar povzroča občutno zmanjšanje proizvodnje. Na nabavo novih oblog čaka predilnica že več let, ker je odvisna od uvoza. Neizpolnitev plana v predilnici vpliva tudi na plan v tkalnici in barvarni, ob zadostni količini surovin pa bi bili plani gotovo izpolnjeni.

Posebno pažnjo posveča delavski svet kvaliteti izdelkov. Za odlične izdelke prejmejo delavci nagrade, za malomarno delo in slabo izdelavo pa so bili posamezniki grajani. Budnosti delavskega sveta se moramo zahvaliti, da se napake sproti odpravljajo in da ni tovarna dobila nobenih večjih reklamacij glede kvalitete. Zmanjšali pa so tudi odstotek deformiranih kopsev pri preji in sicer od 0.7% v januarju na 0.37% v juliju.

Izostanki so, posebno v poletju, zelo narasli, kar je vplivalo tudi na delovno disciplino. Tovarniška pomoč je v raznih primerih izvedla kontrolo in ugotovila, da so „bolniki" izostali zaradi domačega dela in in jih v mnogih primerih sploh ni našla doma. Taki primeri bodo najstrožje kaznovani, ker zaradi nezavedni in neodgovornih delavcev, povečini iz podeželja, trpijo vestni delavci, ki točno opravljajo svoje dolžnosti.

Na seji delavskega sveta je tov. direktor seznanil člane s sklepi seje višjega gospodarskega združenja tekstilne industrije LRS. Skrb za takojšno izvajanje teh sklepov je prevzel upravni odbor, ki je ugotovil tudi, da se velko tega že izvaja.

Podjetje se je vključilo v tekmovanje za kvaliteto, za kar je dala pobudo direkcija. Za delavski svet in ostale, ki se zanimajo za način upravljanja podjetij, bodo v septembru zopet redni seminarji, ki so bili v poletnih mesecih prekinjeni.

Mestna partijska konferenca v Škofji Loki

V četrtek 9. t. m. popoldne je bila v Šk. Loki partijska konferenca. Namen konference je bil, izvesti partijske volitve za članstvo mestnega komiteja in pregledati delo od volitev do danes.

O delu MK in osnovnih partijskih organizacij je obširno poročal sekretar MK KPS v Škofji Loki tov. Brtomelj. Tovariš Berčič pa je podal organizacijsko in blagajniško poročilo.

Člani so enoglasno razrešili stari odbor ter izvolili nov mestni komite v Šk. Loki.

Sledila je precej živahna diskusija o delu in napakah v teku leta ter o tem, kako te napake odpraviti. Povdarjali so, da morajo biti člani Partije revolucionarni, da je treba več individualnega študija, poznavanja novih zakonov in uredb itd. Partijci naj bi pravilno pojasnjevali vse ukrepe ljudske oblasti, ki so izdani le za dobrobit ljudstva. Samo tako bo njih borba proti našim nasprotnikom res uspešna.

Po tajnih volitvah so delegati mestne partijske konference sprejeli del. sklepe.

Nismo zadovoljni

Menda v Kranju ni kopalca, ki se še ni pritožil čez mestno kopališče. Na oko je res zelo lepo in moderno, tako da se lahko meri z ljubljansko Ilirijo, ko pa se koplješ v njem, te razočara. Najprej težave s kabinami. Samo tisti, ki lahko pridejo že dopoldne tja, jih dobijo. Ob delavnikih že od 11. ure dalje ne dobiš več kabine, ob nedeljah pa že od 9-tih. Kopališče so namreč začeli graditi že v bivši Jugoslaviji, ko je Kranj štel okoli 4000 ljudi. Malo verjetno je, da je že takrat zadostovalo 40 sicer lepih zidanih kabin. Sedaj, ko nas živi v Kranju okoli 20.000 — v kopališče pa prihajajo tudi ljudje iz okolice Kranja, je kabin odločno premalo. Če shraniš obleko v skupni garderobi, pa se kaj rado zgodi, da ti kaj izgine. Ena sama uslužbenka pač ne more gledati 500—800 ljudem zmeraj na prste. Ker je kopalcev včasih tudi 1600, bi bilo nujno, da je vsaj 200 kabin, pa čeprav bi bile manj lične, kakor so te.

O bazenu in vodi

Malkuža, luža in ne vem kakšne vzdevke dobiva voda v bazenu za odrasle že teden dni potem, ko jo premenjajo. Komur je zdravje pri srcu, se hladi potem samo še pod prhami. In prav ima, kajti nevarnost, da se v umazani in smetni vodi okuži, res ni najmanjša.

Več vzrokov je, da se voda tako hitro umaže. Kopalci se ne prhajo, preden gredo v bazen, in tako prenašajo tja pesek, ki se jim je napral na podplatih, ko so se sončili. Nedisciplineranih kopalcev ne bo mogoče krotiti drugače, kakor da boš šel lahko do bazena samo mimo prhe.

Teže kakor to bo rešiti druge težave. Črpalka, ki odvaja vodo skozi čistilne naprave, dela zelo počasi. Pa če bi bila tudi brezhibna, bi voda ne bila čista, ker so kemikalije za čiščenje zelo slabe. Da dna bazena že nekaj dni po izmenjavi vode ne vidimo več, je krivo njegovo hrapavo dno. Odkar imamo bazen, namreč dno, niti stene niso bile prebarvane. Na hrapavi podlagi se zbira umazanija, ki je ni mogoče očistiti, čeprav čistijo dno s posebnimi pripravami vsak drugi dan. Nujno bi bilo dno prebarvati in urediti čistilne naprave, kajti za pogostejše menjavanje vode ni nikakega upanja. Pitne vode, zlasti ob sušnih letih, še za gospodinjstvo primanjkuje, kako naj bi jo potem trošili za mestno kopališče. Najboljši idealno bi bilo seveda, da bi v kopališče napeljali vodo iz Kokre, za kar pa verjetno za sedaj ni denarja.

Manj besedičenja in več dejanj

(Nadaljevanje s 3. strani)

clairja in Sinclairja Lewisa, Balzaca, Svensona, Ostrovskega, Katajeva, Šolohova in Fadejeva, katerih del pa knjižnica nima v zadostnem številu.

Po kakšnih knjigah posegajo bralci letos, bomo zvedeli ob koncu leta.

Uspehi pa bi bili neprimerno večji, če bi bila gospodarska stran knjižnice bolj urejena. Prav sedaj si knjižničar beli glavo, kako bi dvignil dve veliki zbirki knjig, ki čakata nanj v podružnici DZS v Kranju in v antikvariatu Mladinske založbe v Ljubljani.

Dolžnost vseh podjetij in ustanov, posebno pa MLO Kranj bi bila, da knjižnico izdatno podpro, tako da si bo lahko nabavila vsa nova dela in dobre knjige, ki jih je po naših antikvariatih še dovolj. Na ta način bo njihovo prizadevanje za izobraževanje delovnega ljudstva najbolj plodno, kajti samo besedovanje o potrebi po kulturnem dvigu našega delovnega človeka ni dovolj. Pomoč knjižnici pa bo tudi najlepša počastitev 400-letnice slovenske knjige.

Šport

DRŽAVNO GORSKO MOTORISTIČNO PRVENSTVO NA LJUBELJU

V nedeljo je bilo na Ljubelju V. državno gorsko motoristično prvenstvo, ki so se ga udeležili naši najboljši avtomobilisti in motoristi. Najboljši v posameznih kategorijah so bili tile:

Motorji — 125 ccm: Šurbek (Hrvatska); **250 cm:** D. Regvat (H), **350 ccm:** Zovko (Srbija); **500 ccm:** S. Barbarič (Srbija); **prikolice do 750 ccm:** F. Kurnik s sovozačem M. Kurnikom (Slovenija); **nad 750 ccm:** Paulus-Podobnik (Slovenija); **avtomobili do 1100 ccm:** Saletnik (H); **nad 1100 ccm**: Vuković (Srbija).

TEDENSKA KRONIKA

TATOVI ELEKTROMOTORJEV IN KOLES V ŽIREH

Že drugo leto se sliši o tatvinah elektromotorjev, ki jih kmetje uporabljajo za pogon gospodarskih strojev, mlatilnic itd. Doslej teh prebrisanih tatov nihče ni mogel zaslediti. Morala je biti dobro organizirana tatinska tolpa, ki je zabrisala vsako sled za seboj. Vsa iskanja so bila brezuspešna. Tatovi so postali že predrzni. Tudi v začetku tega tedna sta bila okradena v bližnjem KLO Rovte pri kmetih dva elektromotorja. Ker sta okradena kmeta Jereb in Dolinar pri Sv. Treh kraljih tatvino kmalu zapazila, je Jereb sam takoj odšel na lov za tatovi. Vedel je, da motorjev, težkih 55 in 70 kg, daleč ne morejo nesti in da so jih morali odpeljati. Zato je vso okolico sam preiskal. V bližnjem gozdu je zasledil kolesnine voza in mu sledil. Kolesnine so vodile po vrhu grebena do nekega gospodarstva, ki je eno največjih po velikosti površine zemlje, ki pa ne izpolnjuje nobenih obveznosti do države. Jereb se tam ni ustavil, temveč je takoj hitel naprej na milico v Žiri in stvar prijavil. V spremstvu miličarja je nato odšel k omenjenemu kmetu, ki se je izgovarjal, da je bil ta in ta čas pri nekem drugem posestniku. Miličnik je takoj odšel k navedenumu, in ta je zanikal, da bi bil osumljenec pri njem. Pri preizkavi so našli elekromotorje že zakopane. Krivec pa se izgovarja, da jih je on le prevažal in da ni vedel, za koga jih prevaža. Iz življenja tega kmeta je razvidno, da mora imeti postranske nelegalne dohodke, ker sicer brez pravega dela ne bi mogel živeti skoraj razkošno življenje.

Preiskava je v teku. Imen za sedaj še ne moremo izdati. Gotovo pa je, da so na dobri sledi.

Odkar so bile odpravljene registrske tablice pri kolesih, so bila večkrat ukradena tudi kolesa. V kratkem času jih je bilo ukradenih precej in to celo iz zaklenjenih prostorov. Tudi pri Pečelinu nasproti cerkve v Žireh je bilo domačemu sinu ukradeno kolo iz veže, ker je gospodar dopuščal, da so v njegovi veži puščali kolesa vsi, ki so prihajali v vas po opravkih. Kot odškodnino za uslugo pa je domačemu sinu eden od teh odpeljal 29. julija letos njegovo kolo. Okradeni je sam iskal, kje bi iztaknil vsai dele svojega kolesa, in res je zapazil kolesarja, ki je imel pri kolesu njegove blatnike in njegovo sedlo. Na milici so ga prijeli in ko je prinesel še ostale dele, so ga spoznali. Bržkone ima na vesti že več tatvin, saj je cinično izjavil, da „nisem mislil vzeti ravno tvojega, pač pa nekoga drugega."

V opozorilo in svarilo vsem, ki imajo okomine po tuji lastnini, bi bilo dobro take primere pošteno kaznovati.

IZPRED SODIŠČA

Izkoristil je priliko. V smeri Srednja vas —Gorenja vas so letos podirali električni dalinovod. Bonča Anton iz Hotavelj se je hotel ob tej priliki okoristiti. Vzel je na škodo KDZ „24. december" v Poljanah 60 kilogramov pocinkanega električnega kabla in 15 izolatorjev v skupni vrednosti 6.705 dinarjev. Vse je spravil za napeljavo elektrike do domače hiše. Na obravnavi pa se je zagovarjal, da je mislil žico porabiti za škripec za prenos zemlje in gnoja, ker ima domačijo v zelo hribovitem kraju. Če gre za eno ali za drugo, vedeti bi moral, da material ni njegova last in da ga to ne bo opravičilo, posebno še, ker je bil zaradi tatvine že enkrat kaznovan. Upamo, da ga bo druga kazen, trije meseci zapora, spametovala.

OTVORITEV PLANINSKEGA ZAVETIŠČA

Planinsko društvo v Žireh ima planinsko zavetišče pri Sv. Treh kraljih. Pozimi je pogorelo z vsem inventarjem vred, danes pa spet lahko sprejema goste v začasnem zavetišču. 12. avgusta pa je Planinsko društvo odprlo še eno in sicer na Mrzlem vrhu (986 m). To zavetišče je tudi začasno, ker namerava društvo zgraditi planinsko kočo.

Mrzli vrh je najvišja točka, ki jo lahko v kratkem času dosežeš z Žirov. Pot je markirana. Teren je odličen za izletnike, zimi pa za smučanje. Ob lepem in čistem ozračju je od tam razgled na Krnske Alpe in še dlje.

Planinsko zavetišče Vrh pri Sv. Treh kraljih pa je edinstvena izletna točka. Od tu je krasen razgled na Krim, Ljubljano, na Kum pri Zidanem mostu, na Kamniške planine, Karavanke, na Triglav, Krn, Kanin, Golak nad Ajdovščino, na Nanos, Cerkniško jezero itd. Tudi tukaj je krasen teren za izletnike in smučarje. Obe zavetišči razpolagata vse leto z okrepčilom in zasilnim ležiščem. Na Mrzlem vrhu vas sprejmejo ob predhodnem naročilu na prenočišče tudi bližnje kmetije in to celo organizirane skupine.

Dopisujte v „Gorenjski glas!"

Pretep. V četrtek okrog 18. ure je nastal v kranjski restavraciji „ V Kotu" hud prepir med železniškim uslužbencem Vrboletom Tomažem, Ostermanom Jožetom in Karosem Antonom. Tomaž je očital obema, da sta kradla krompir in s tem izzval pretep, iz katerega je Tomaž Vrbole odnesel težje poškodbe. Prepeljali so ga v bolnico.

Tombola Rdečega križa v Kranju. — Na nedeljski tomboli, ki jo je organiziral Mestni odbor RK Kranj, je bilo nad 8.000 prebivalcev iz mesta in okolice. Privabili so jih lepi dobitki. Vsak izmed njih se je nadejal, da mu bo sreča naklonjena in je potrpežljivo čakal izida tombole. Za glavne dobitke so bili izžrebani: Juršič Danko, oficir JA, ki je dobil motor; Hribljan Ivanka, Kranj, voz-zapravljivček; Dagarin Jože, krojač iz Orehka, spalnico; Puhar Franc iz Police-Naklo, radio; Derling Ančka iz Huj, kuhinjsko opremo; Fabjan Martin, delavec iz Zgornjega Bitnja, lepo rejenega prašiča; Jelenc Franc iz Bukovščice, 25 kg svinjske masti itd.

Razveseljivo je dejstvo, da so imeli srečo v glavnem mali ljudje, ki jim bodo dobitki prav dobrodošli.

Spominski dnevi

21. avgusta 1780. — rojen Jernej Kopitar, znameniti slovenski jezikoslovec.

Dežurna služba

Od 18. avgusta dalje skozi ves teden ima dežurno službo pri Svetu za zdravstvo mesta Kranja in Kranj-okolice dr. Vidmar Ivan, tel. 268. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure. Po tej uri bo dežurni zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

Kino

Letni kino „Partizan" Kranj: 20. do 27. avgusta, angleški film „Fanny".

„Storžič" Kranj: 17. do 21. avgusta, angleški film „Obala"; 22. in 23. avg., ameriški film „Močvirje".

„Svoboda" Stražišče: 17. do 20. avgusta, francoski film „Ob zori".

Škofja Loka: 17. do 19. ameriški film „Zaklad Siera Madrre".

Tržič: 22. in 23. avg. avstrijski film „Dunajske melodije".

Objave

Šoferji — pozor! Mestni odbor Ljudske tehnike v Kranju, Koroška cesta 4, priredi višji šoferski tečaj za poklicne šoferje. Pričetek predavanj 5. septembra. Šoferji, ki žele opraviti izpit za vozače I. in II. razreda, naj se prijavijo takoj. Informacije: telefon 543.

Mali oglasi

Več poljskih delavcev in delavk sprejme ekonomija VTP Hrastje pri Kranju.

Mehanikarja, ki je izvežban v popravilu šivalnih strojev, takoj sprejme „Industrija pletenin, rokavic in konfekcije" v Kranju. Interesenti naj se javijo upravi podjetja.

Prodam kovaški ročni vrtalni stroj. Naslov v upravi lista.

Vpisovanje gojencev v državno glasbeno šolo v Kranju bo v dneh od 1. do vključno 5. septembra 1951. Podrobnosti so razvidne iz šolske oglasne deske. — Ravnateljstvo.

Naprodaj je dobro ohranjeno žensko kolo. Naslov v upravi „Gorenjskega glasa".

Prodam žično mrežo, višina 1.5 metra. — Orehek 29.

Zamenjam štedilnik za strešno opeko. — Naslov v upravi lista.

Preklicujem nakaznico za drva za leto 1951 na ime Štrukelj Marija, Kranj, Titov trg 17.

PRAŠIČEREJA V NAŠIH ZADRUGAH

Na splošno se je prašičereja v zadrugah v okolici Kranja številčno dvignila, vendar pa stanje še nikakor ni zadovoljivo, če računamo, da gojijo zadružniki na 1 ha orne zemlje povprečno le 0.5—2 prašiča, na enaki površini ohišne orne zemlje pa 5—12 prašičev. Obsojanja vredno pa je, da so ponekod zadružni prašiči zelo suhi. Ne zaradi pomanjkanja krme, ampak ker se v svinjakih nekaterih zadružnikov lepo debelijo z zadružno krmo domači prašiči.

Da bi špekulacijo s krmo preprečili, so v nekaterih zadrugah postavili skupne zadružne svinjake. Ker pa niso upravni odbori zadružnikov krmljenja pravilno plačevali in nagrajevali, še bolj pa zaradi razbijačev zadrug, so v teh skupnih svinjakih živeli prašiči kakor v „prašičjem Dachau-u" (na primer v Šenčurju). Sovražniki socialističnega gospodarstva so dosegli tudi, da so te zadruge spet porazdelile prašiče v svinjake posameznih zadružnikov, namesto da bi bolje organizirale delo in uredile plače krmilcev.

Zadružni sklad bo poizkusil vse, da se prašičereja uredi zadružnikom in skupnosti v korist.

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik: Telatko Marijan. — Naslov uredništva in uprave: Kranj, Ljubljanska cesta 1/II. — Telefon št. 475. — Izhaja vsak četrtek Štev. ček. položnice 624-90200-7. — Tiska Gorenjska tiskarna, Kranj 4043 51